

TRU
2008

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN NGHIÊN CỨU CHÂU PHI VÀ TRUNG ĐÔNG

PGS.TS. ĐỖ ĐỨC ĐỊNH
(Chủ biên)

LỜI MỞ ĐẦU

TRUNG ĐÔNG
NHỮNG VẤN ĐỀ VÀ XU HƯỚNG KINH TẾ - CHÍNH TRỊ
TRONG BỐI CẢNH QUỐC TẾ MỚI

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN

V - ĐO/ 20948

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI - 2008

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

AMU	Liên minh Arập Magreb
EU	Liên minh châu Âu
GAFTA	Khu vực Thương mại Tự do Arập mở rộng
GCC	Cộng đồng Hợp tác Vùng Vịnh
IEA	Cơ quan Năng lượng Quốc tế
ILO	Tổ chức Lao động Quốc tế
MENA	Khu vực Trung Đông và Bắc Phi
MEPI	Sáng kiến Đối tác Trung Đông (của Mỹ)
OPEC	Tổ chức Các nước xuất khẩu Dầu mỏ
PAFTA	Khu vực Thương mại Tự do Liên Arập
UAE	Các tiểu Vương quốc Arập Thống nhất
WB	Ngân hàng Thế giới

MỤC LỤC

	Trang
Lời mở đầu	5
CHƯƠNG I	
TÌNH HÌNH CHÍNH TRỊ VÀ KINH TẾ CỦA TRUNG ĐÔNG HIỆN NAY	9
I Vị trí địa lý, dân số và tài nguyên	9
1 Quan niệm về khu vực Trung Đông	9
2 Địa lý, dân số và tài nguyên	11
II Thể chế và vai trò chính trị của Trung Đông	21
1 Thể chế chính trị ở các nước Trung Đông	21
2 Trung Đông trong chiến lược của các nước lớn	35
III Tiềm năng và thực trạng phát triển kinh tế của Trung Đông	66
1 Các tiềm năng kinh tế chủ yếu của Trung Đông	66

2	Thực trạng và trình độ phát triển kinh tế của Trung Đông	70
IV	Một số nước điển hình ở Trung Đông	129
1	Arập Xêút – Quốc gia giàu có về tài nguyên dầu mỏ	129
2	Ixraen – Phát triển kinh tế từ nguồn nhân lực	146

CHƯƠNG II

NHỮNG VẤN ĐỀ VÀ XU HƯỚNG LỚN ĐANG DIỄN RA TẠI TRUNG ĐÔNG

I	Chiến tranh và xung đột	165
1	Chiến tranh giữa Ixraen và các nước Arập	167
2	Chiến tranh Irắc	188
3	Vấn đề hạt nhân ở Iran	191
II	Đạo Hồi và những xu hướng hiện nay của đạo Hồi	195
1	Đạo Hồi – Nhân tố cơ bản chi phối hệ thống chính trị Trung Đông	195
2	Hồi giáo cực đoan và những ảnh hưởng của nó đến tình hình kinh tế – chính trị Trung Đông	203
III	Dầu mỏ và an ninh năng lượng	225
IV	Các xu hướng phát triển của Trung Đông trong thời gian tới	235
1	Xu hướng chính trị – dân chủ theo kiểu phương Tây	235
2	Xu hướng dân chủ hoá theo đạo Hồi	239

3	Xu hướng cải cách theo kinh tế thị trường	240
4	Những thách thức của Trung Đông trong vài thập kỷ tới	241

CHƯƠNG III

NHỮNG VẤN ĐỀ VÀ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU THÚC ĐẨY QUAN HỆ HỢP TÁC VIỆT NAM - TRUNG ĐÔNG

256

I	Những vấn đề và giải pháp chủ yếu thúc đẩy quan hệ hợp tác nhiều mặt Việt Nam - Trung Đông	256
1	Những vấn đề chủ yếu	256
2	Những giải pháp chủ yếu	262
II	Thương mại - Lĩnh vực dẫn đầu các quan hệ hợp tác Việt Nam - Trung Đông	267
1	Thực trạng quan hệ thương mại Việt Nam - Trung Đông	267
2	Các mặt hàng xuất khẩu chủ yếu của Việt Nam vào thị trường Trung Đông	271
3	Triển vọng và giải pháp tăng cường quan hệ thương mại Việt Nam - Trung Đông	281
III	Quan hệ Việt Nam - Trung Đông về ngoại giao và một số lĩnh vực khác	293
	Vài lời kết	297
	Tài liệu tham khảo	305
	Danh mục các từ viết tắt	310